

ZWIĄZEK NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO

ROK ZAŁOŻENIA 1905

ZARZĄD GŁÓWNY

00-389 Warszawa, ul. Smulikowskiego 6/8
tel. (22) 318 91 00, 318 92 17, fax (22) 318 92 19
www.znp.edu.pl e-mail: znp@znp.edu.pl

Warszawa, 26 marca 2024 r.

Opinia prawna

Niniejsza opinia ma odpowiedzieć na pytanie, czy osoba, która ma prawo do emerytury, o której mowa w art. 88a Karty Nauczyciela, ma prawo do urlopu dla poratowania zdrowia.

Stosownie do treści art. 73 ust. 2. Karty Nauczyciela, nauczycielowi, któremu do nabycia prawa do emerytury brakuje mniej niż rok, urlop dla poratowania zdrowia nie może być udzielony na okres dłuższy niż do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym nauczyciel nabywa uprawnienia emerytalne.

Rozwiązanie przewidziane w art. 88a Karty Nauczyciela wprowadza prawo do emerytury w wieku niższym, niż określony w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych po spełnieniu określonych warunków, wśród których nie ma wieku (zob. art. 88a ust. 1 KN). Jest to więc rozwiązanie podobne, do znanego z art. 88 KN.

W odniesieniu do emerytury „nauczycielskiej”, o której mowa w art. 88 KN dostępne jest bardzo bogate orzecznictwo sądowe, z którego wynika, że osobie, która posiada prawo do wcześniejszej emerytury, nie ma prawa do urlopu dla poratowania zdrowia.

Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, prawo do świadczenia emerytalnego powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia. Nabycie prawa do emerytury następuje więc z chwilą spełnienia ostatniego z wymaganych warunków i nie ma na to wpływu wola osoby ubezpieczonej. Prawo do emerytury powstaje z mocy prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2001 r., II UKN 136/00, OSNAPiUS 2002 nr 18, poz. 441). Z reguły datą nabycia tego prawa jest dzień osiągnięcia wieku przewidzianego w ustawie (np. wynoszącego dla kobiet 60 lat - art. 24 ust. 1 i art. 27 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach).

Żaden przepis ustawy o emeryturach i rentach nie nakazuje przejścia na emeryturę z chwilą spełnienia warunków do jej nabycia, a więc decyzja w tym przedmiocie zależy od woli ubezpieczonego, który może złożyć wniosek o emeryturę, jak też może go nie składać. Ubezpieczony, który spełnia warunki określone ustawą, nabywa prawo do emerytury (uprawnienia emerytalne), choć nie przechodzi na emeryturę (nie dochodzi do rozwiązania stosunku pracy). Zgodnie z art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach, prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania

stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Inaczej mówiąc, nabycie prawa do emerytury jest niezależne od kontynuowania zatrudnienia, a jedynie do czasu rozwiązania stosunku pracy ulega ono zawieszeniu.

Wątpliwości w tym zakresie może budzić nabycie prawa do emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, gdyż przepis ten wymaga nie tylko spełnienia określonych warunków co do stażu pracy, ale także stanowi o przejściu na emeryturę po rozwiązaniu stosunku pracy na wniosek nauczyciela (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 1994 r., I PZP 24/94, OSNAPiUS 1994 nr 5, poz. 82; PiP 1995 nr 8, s. 112 z glosą P. Kucharskiego; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2001 r., I PKN 633/00, OSNP 2003 nr 16, poz. 380; OSP 2004 nr 7-8, poz. 87 z glosą P. Kucharskiego; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2003 r., I PK 72/03, OSNP 2004 nr 21, poz. 366; OSP 2005 nr 6, poz. 85 z glosą P. Kucharskiego, a także wyroki Sądów Apelacyjnych w Szczecinie z dnia 10 sierpnia 2005 r., III AUa 468/05, OSA 2006 nr 11, poz. 35 oraz w Katowicach z dnia 16 czerwca 2005 r., III AUa 123/04).

Przepis art. 73 ust. 2 Karty Nauczyciela nie rozróżnia podstaw nabycia uprawnień emerytalnych, a więc dotyczy zarówno nabycia prawa do emerytury nauczycielskiej (szczególnej) na podstawie art. 88 ust. 1 tej ustawy, jak i nabycia uprawnień emerytalnych na ogólnych zasadach (wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 26 marca 2007 r., I PK 262/06).

Reasumując osoba, która ma prawo do emerytury, o której mowa w art. 88a Karty Nauczyciela, nie ma w ocenie opiniującego prawa do urlopu dla poratowania zdrowia.

Opinię sporządził:

Krzysztof Stradomski

Koordynator ds. prawnych

Biuro Zarządu Głównego ZNP

kstradomski@znp.edu.pl